

Program realizacji zadań w zakresie bieżącego funkcjonowania i rozwoju Biblioteki Publicznej w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy na lata 2024-2030

Opracował Tomasz Kowalski

1. Wstęp

Proponowany przeze mnie program rozwoju Biblioteki wskazuje kierunki zmian oraz obszary kontynuacji dotychczasowych działań, uwzględniając zarówno statutowe i ustawowe cele oraz zadania instytucji, jak i zmieniający się kontekst funkcjonowania instytucji.

Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy jest samodzielną jednostką organizacyjną w formie samorządowej instytucji kultury, która działa na podstawie:

- Ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz. 539 ze zm.)
- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. 2023 poz. 40)
- Ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity: Dz.U. 2020 poz. 194)
- Statutu Biblioteki Publicznej w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy

Podstawa prawna funkcjonowania bibliotek nie ulega większym zmianom, jednak czasy kiedy biblioteki były składnicą książek, służącymi głównie do magazynowania i przechowywania zbiorów odeszły do historii. Dzisiaj oczekuje się od bibliotek znacznie więcej niż kiedyś, ponieważ zmienił się ich społeczny, kulturowy, technologiczny i marketingowy kontekst. Biblioteka Publiczna na Targówku ma być ważną częścią życia społeczności dzielnicy i umacniać swoją rolę w życiu codziennym mieszkańców, dlatego powinna nadążać za zmianami i trendami.

Proponowany przeze mnie program rozwoju Biblioteki wpisuje się w wizję rozwoju miasta ujętą w „Strategia #Warszawa2030”. Moim dążeniem jest, aby Biblioteka realizowała cele wspierające aktywne spędzanie czasu wolnego blisko domu przez warszawianki i warszawiaków, korzystanie przez nich z usług blisko miejsca zamieszkania oraz poczucie komfortu wygodnej przestrzeni dostępnej lokalnie. Biblioteka rozwijająca się według opracowanego przeze mnie programu będzie również wspierać twórcze środowisko oraz wdrażanie i promowanie innowacji – społecznych, ekologicznych, technologicznych i kulturalnych, z poszanowaniem tradycji i ponadczasowych wartości.

W moim przekonaniu, współcześnie rola bibliotek w społecznościach lokalnych nie ulega osłabieniu a jedynie transformacji – instytucje kultury stają się obecnie odpowiedzią na liczne kryzysy dotyczące naszej planety, ustroju, sfery publicznej, komunikacji, poczucia wspólnotowości, tożsamości, relacji międzyludzkich (za: Polityka kulturalna miasta stołecznego Warszawy).

1. Misja, wizja i cele strategiczne Biblioteki Publicznej w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy

1.1. Misja

Misją Biblioteki Publicznej w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy jest świadczenie statutowych usług na wysokim poziomie oraz uczestnictwo w kulturze lokalnej i wspieranie rozwoju społeczności Dzielnicy Targówek. Biblioteka powinna być miejscem otwartym, dostępnym dla wszystkich, atrakcyjnym i wywierającym dobroczynny wpływ na życie codzienne mieszkańców. Do misji Biblioteki należy promocja czytelnictwa i kultury książki, aktywizowanie i integrowanie mieszkańców, uwalnianie na uniwersalne wartości – wiedzę, kulturę, piękno, ekologię, tolerancję ale też istotne problemy społeczne. Biblioteka powinna być forum, gdzie rozwijają się relacje społeczne i poczucie wspólnoty – dzielnicowej, miejskiej, ponadlokalnej i europejskiej.

1.2. Wizja

Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy jest ważnym ośrodkiem w życiu codziennym mieszkańców - siecią rozpoznawanych i lubianych placówek, zlokalizowanych w łatwo dostępnych i interesujących przestrzeniach. Biblioteka jest współtworzona przez użytkowników, przyjazna i niewykluczająca, ekologiczna i atrakcyjna. Biblioteka jest modna – dzięki pięknemu i funkcjonalnemu wystrojowi, dostępności, nowoczesnym ułatwieniom dla użytkowników i szerokiej ofercie. Mieszkańcy chętnie zaglądają do Biblioteki nie tylko po to, aby wypożyczyć książki, ale również spotkać się i wziąć udział w różnorodnych wydarzeniach.

1.3. Cele strategiczne

Głównym celem Biblioteki Publicznej w Dzielnicy Targówek m.st. Warszawy, zgodnie ze statutem, jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych mieszkańców oraz upowszechnianie wiedzy i rozwoju kultury. Cel jest realizowany poprzez zadania, takie jak:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych
- udostępnianie zbiorów
- popularyzacja książek i czytelnictwa,
- współdziałanie z bibliotekami, instytucjami kultury, organizacjami w celu rozwijania i zaspokajania oświatowych oraz kulturalnych potrzeb mieszkańców,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej,
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej,

Biblioteka zgodnie ze statutem realizuje również inne działania, wynikające z potrzeb mieszkańców oraz realizacji polityki oświatowej, kulturalnej, informacyjnej m.st. Warszawy.

Na podstawie celów i zadań statutowych Biblioteki oraz własnej wiedzy wyłoniłem dziewięć celów, które uważam za strategiczne dla rozwoju instytucji w najbliższych latach oraz są związane z jej bieżącym funkcjonowaniem. Cele strategiczne zawierają się w wizji i misji Biblioteki. Są one wobec siebie komplementarne i wzajemnie się przenikają oraz wspierają służąc realizacji misji Biblioteki.

Do sformułowanych przeze mnie celów strategicznych należy:

1. Zapewnienie atrakcyjnych zasobów bibliotecznych i efektywna ochrona zbiorów
2. Optymalizacja procesów związanych z udostępnianiem zbiorów
3. Poprawa dostępności Biblioteki
4. Wzrost atrakcyjności Biblioteki
5. Rozwój usług kulturalnych, edukacyjnych i promocja czytelnictwa
6. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi
7. Promocja i poprawa wizerunku Biblioteki
8. Doskonalenie kultury organizacyjnej
9. Pozyskiwanie środków zewnętrznych

CEL STRATEGICZNY 1. Zapewnienie atrakcyjnych zasobów bibliotecznych i efektywna ochrona zbiorów

Termin realizacji: 2024-2030

Do podstawowych, ustawowych zadań biblioteki należy gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych. Wśród planowanych zadań rozwojowych jednym z podstawowych jest pozyskiwanie nowych książek drogą zakupu, wymiany oraz darów. Realizacja tego planu będzie w dużej mierze zależała od środków na dokonywanie zakupów, które są podstawowym sposobem uzupełniania księgozbioru w bibliotece.

Moim celem jest stworzenie takich zasobów Biblioteki (księgozbioru wraz ze zbiorami specjalnymi), które będą aktualne, atrakcyjne dla użytkowników oraz wartościowe. Celu nie sposób osiągnąć jednorazowo – jest to proces ciągły, wymagający stałego monitorowania zasobów bibliotecznych oraz nowości na rynku wydawniczym. Aby zrealizować cel, jakim jest stały, nieustannie pielęgnowany, atrakcyjny zasób biblioteczny podejmę kilka działań:

Działanie 1: Wdrożenie strategicznego zarządzania księgozbiorem

Strategiczność w budowaniu księgozbioru polega na kontrolowaniu jego liczebności oraz przydatności i atrakcyjności dla użytkowników. Strategiczne podejście do budowania księgozbioru oznacza kierowanie się istotnymi kryteriami przy podejmowaniu decyzji o zakupie książek lub przyjmowaniu darów (np. takimi jak grupa odbiorców, zainteresowanie czytelników pozycją/autorem/gatunkiem, wartość merytoryczna treści, aktualność). Zarządzanie zbiorami oznacza również konieczne i przemyślane ubytkovanie. Biblioteka publiczna, nie pełniąca roli archiwum ani muzeum, musi pozbywać się nadmiaru książek, których przydatność i atrakcyjność jest już znikoma. Nowoczesna biblioteka musi podążać za trendami i aktualnymi potrzebami czytelników, co oznacza skrupulatny przegląd pozycji przechowywanych w bibliotece. Jeśli kontrola wykaże zbiory od dawna nieużywane, nieaktualne lub nadmiernie uszkodzone (zaczytane) powinny one opuścić biblioteczne półki, aby zrobić miejsce na nowe. Nie oznacza to marnotrawstwa lub brutalnego obchodzenia się z książką – takie zbiory będą przeznaczane do rozdania lub sprzedania w trakcie różnych wydarzeń

organizowanych przez bibliotekę (np. akcje „książka za grosik”), wykorzystywane są również do realizacji projektów artystycznych i edukacyjnych, gdzie książki takie zyskują nowe życie, jako kreatywne dzieła sztuki lub pomoce edukacyjne. Uwalnianie przestrzeni biblioteki to jedno z ważniejszych zadań, jakie stoi przed bibliotekami 21. wieku. Obecny gigantyczny przyrost liczby nowych wydawnictw i publikacji powoduje, że celem bibliotek nie jest gromadzenie ich wszystkich, lecz raczej dokonywanie mądrego wyboru spośród oceanu możliwości. Jest to zarazem jedna z wielkich kompetencji i zasobów bibliotek oraz bibliotekarzy – pomoc w nawigowaniu w świecie nadmiaru.

Działanie 2: Włączanie użytkowników w procesy decyzyjne

Partycypacja w tworzeniu księgozbioru jest warunkiem obecności bibliotek w wielkim marszu w kierunku kultury uczestnictwa. Nie ma przyszłości dla biblioteki, która nie będzie włączała użytkowników we współdecydowanie o jej zasobach. Kształtowanie kompetencji i postawy uczestnictwa jest jednym z najważniejszych priorytetów polityki kulturalnej Warszawy i nie tylko Warszawy. Zgodnie ze Strategią #Warszawa2030 to mieszkańcy są „siłą sprawczą stolicy”. Użytkownik biblioteki nie powinien być już zaledwie klientem, lecz współtwórcą tego miejsca i jego oferty. Zasada partycypacji oznacza jednak również zaufanie wobec bibliotekarzy i uczynienie przestrzeni w ich miejscu pracy na wykorzystywanie wiedzy, talentów a także budowanie poczucia sprawstwa i wpływu. Kompetentna i obdarzona zaufaniem obsługa biblioteczna we współpracy z czytelnikami współtworzy bibliotekę, jako miejsce otwarte, aktywizujące, w którym każdy może poczuć się u siebie.

Działanie 3: Zwiększenie różnorodności zbiorów i dbałość o ich dostępność

Dbałość o różnorodność zasobów bibliotecznych jest realizacją celu, jakim jest biblioteka dostępna, tolerancyjna i otwarta dla wszystkich. Różnorodne zasoby biblioteczne to zbiory tradycyjne (drukowane), elektroniczne (ebooki), czytane (audiobooki), przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami, ale również w różnych językach i dla różnych grup wiekowych czy środowiskowych. Zamierzam poszerzyć księgozbiór o większą liczbę publikacji obcojęzycznych z myślą o osobach, dla których język polski nie jest pierwszym językiem oraz o osobach, które pragną się uczyć i poznawać inne języki i kultury. W ten sposób Biblioteka może stać się miejscem wspierania dialogu międzykulturowego oraz miejscem otwartym na wielokulturowość. Największą popularnością cieszą się książki papierowe i to na nich koncentrują się moje plany zakupów nowości książkowych, jednak zbiory są stale uzupełniane o e-booki, audiobooki i publikacje przystosowane dla osób niewidomych i słabowidzących. W tej chwili Biblioteka współpracuje z platformą Legimi, od której kupowane są specjalne kody dostępu do bazy e-booków, przekazywane czytelnikom. Biblioteka uczestniczy również w realizacji projektu Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix” im. Henryka Ruszczycy pt. „Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących”. Projekt jest dofinansowany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W ramach projektu Biblioteka otrzymała nieodpłatnie cztery urządzenia Czytak, które są przystosowane do obsługi przez osoby niewidome i słabowidzące. Na podstawie porozumienia ze Stowarzyszeniem Biblioteka regularnie otrzymuje również cyfrowe książki mówione.

Zbiory biblioteczne warto poszerzać o tzw. zbiory specjalne, czyli nie będące książką, ani czasopiśmem. Jest to popularny kierunek rozwoju bibliotek na świecie, które oferują coraz więcej zasobów różnego rodzaju. Biblioteka na Targówku oferuje użytkownikom również gry planszowe, logiczne, sensoryczne i inne, których kolekcję chciałbym poszerzać.

Działanie 4: Efektywna ochrona zbiorów

Ważnym zadaniem Biblioteki jest nie tylko pozyskiwanie atrakcyjnych nowości książkowych i budowanie księgozbioru, ale również dbałość o posiadane zasoby, poprzez bieżącą konserwację, jak też ochronę zbiorów. W celu lepszej ochrony zbiorów proponuję wprowadzenie systemu RFID. Rozwiązanie to zabezpiecza zbiory przed kradzieżami, przyspiesza proces udostępniania zbiorów przez bibliotekarza, umożliwia wprowadzenie stanowisk samoobsługowych a także przyspiesza przeprowadzanie skontrum (kontroli zbiorów), co pozwala na bardziej płynną pracę biblioteki i efektywniejszą kontrolę nad zbiorami. Ze względu na stosunkowo wysoki koszt wdrożenia optuję za sukcesywnym wyposażaniem placówek w system RFID, w zależności od dostępności środków (optymalnie – jedna lub dwie placówki rocznie). Jest to proces długoletni, jednak sądzę, że niesie za sobą ogromną korzyść.

CEL STRATEGICZNY 2: Optymalizacja procesów związanych z udostępnianiem zbiorów

Termin realizacji: 2024-2030

Wśród celów i zadań statutowych Biblioteki udostępnianie zbiorów jest jednym z najbardziej kluczowych. O tym, czy zasoby biblioteczne są łatwo dostępne dla różnych grup odbiorców decyduje wiele czynników, takich jak brak barier dla osób o specjalnych potrzebach, dobra lokalizacja biblioteki, szeroki zasób biblioteczny omówiony wcześniej, ale też godziny dostępności biblioteki i ułatwienia technologiczne w dostępie do zbiorów.

Problemem zidentyfikowanym w diagnozach społeczności Warszawy jest m.in. zjawisko niskiego uczestnictwa w kulturze. Około dwie trzecie mieszkańców miasta nie ma nawyku korzystania z oferty kulturalnej miasta, co widać również w statystykach bibliotecznych. Przyczyn tego stanu rzeczy jest wiele i zadaniem stojącym przed Biblioteką jest identyfikowanie tych przyczyn i docieranie z ofertą do osób, które z różnych względów dotąd z niej nie korzystały. Modernizacja Biblioteki pod kątem sprawniejszego udostępniania zbiorów i lepszej ich dostępności dla różnych grup polega na łączeniu innowacji technologicznych z optymalizowaniem czasu otwarcia placówek i niwelowaniem barier.

Działanie 1: Modernizacja katalogu bibliotecznego i mechanizmów wyszukiwania

Katalogi biblioteczne są kluczowe dla prowadzenia działalności informacyjno-bibliograficznej. Obecnie Biblioteka wdrożyła już część rozwiązań poprawiających procesy związane z udostępnianiem zbiorów. Pod koniec 2022 r. Biblioteka została wyposażona w nowy system biblioteczny SOWA SQL Premium. Zmiana systemu poprawiła bezpieczeństwo danych osobowych, zgodnie z wymogami ustawowymi, użytkownikom udostępniony został nowy, bardziej atrakcyjny katalog z lepszymi mechanizmami

wyszukiwania i aplikacja mobilna umożliwiająca zamawianie książek przez telefon. Obecnie czytelnik może zamówić książkę z domu, tak aby czekała na niego na ladzie, gdy przyjdzie ją odebrać, co skraca czas obsługi użytkownika. Moim celem jest, aby kolejnym krokiem była implementacja mechanizmów SI wspierających proces wyszukiwania w katalogach bibliotecznych. Wyszukiwanie stanie się dużo bardziej intuicyjne a system będzie podpowiadał pozycje, nawet jeśli poszukujący nie będzie znał np. tytułu lub autora książki. Nowy system biblioteczny powinien również posiadać opcję zamówienia książki do książkomatu, co jest kolejnym planowanym przeze mnie krokiem w rozwoju technologicznych udogodnień udostępniania zbiorów.

Działanie 2: Wdrożenie systemu książkomatów

Ważnym dla mnie projektem, mającym znacząco usprawnić wypożyczanie i zwracanie książek jest wdrożenie sieci książkomatów. Książkomat działa niczym paczkomat na książki. Czytelnik zamawia książkę do książkomatu, gdzie umieszcza ją pracownik biblioteki. Użytkownik będzie otrzymywał powiadomienie, że książka oczekuje w książkomacie. Odbiór książki jest możliwy o dowolnej godzinie, nawet w środku nocy i w dniu wolnym od pracy. Czytelnik może również zwrócić wypożyczone książki tą samą drogą. Pierwszy książkomat planuję ustawić w lokalizacji w pobliżu Urzędu Dzielnicy, kolejny przy ul. Radzymińskiej w „Pasażu Kultury”. Czas realizacji projektu książkomatów przewiduję na kilka lat, w zależności od dostępności środków. Pierwsze książkomaty mogą stanąć przy bibliotekach już w 2024 roku. Wdrożenie książkomatów znacznie zwiększy dostępność zbiorów bibliotecznych dla osób pracujących i uczących się, dla których godziny otwarcia bibliotek są problematyczne. Ze względu na koszt pracy ludzkiej oraz komfort pracy bibliotekarek i bibliotekarzy, wydłużanie czasu pracy nie zawsze jest optymalnym rozwiązaniem. Popularność paczkomatów pokazuje, że jest to rozwiązanie lubiane i akceptowane przez większość osób. Książkomaty uczynią Bibliotekę bardziej atrakcyjną i dostępną, zwłaszcza dla ludzi młodych czy pracujących.

Działanie 3: Wdrożenie stanowisk samoobsługowych

Innowacją mającą na celu skrócenie kolejek do lady w godzinach szczytu są również stanowiska samoobsługowe do wypożyczeń – są to urządzenia umożliwiające samodzielne zeskanowanie i wypożyczenie książki w bibliotece, bez konieczności czekania w kolejce lub kontaktu z bibliotekarzem. Służy do tego system RFID, którego wdrożenie planuję wprowadzać stopniowo, począwszy od 2024 r. Stanowiska samoobsługowe nie są w stanie zastąpić pracownika, jednak mogą uwolnić bibliotekarki i bibliotekarzy od presji pośpiechu przy obsłudze użytkowników – osoba, której się spieszy będzie mogła ominąć kolejkę i obsłużyć się sama. Cenioną kompetencją człowieka pozostanie rozmowa, doradztwo, zapisywanie nowych użytkowników, organizacja wydarzeń i inne czynności, których nie należy automatyzować.

Działanie 4: Lepsza współpraca między placówkami

Poprawa jakości procesów związanych z udostępnianiem zbiorów to również usprawnienie możliwości wypożyczania książek między różnymi filiami Biblioteki. Jest to działanie, które zamierzam wspierać i rozwijać, konsultując pomysły na realizację tego zdania z pracownikami Biblioteki i wykorzystując nowoczesne technologie.

CEL STRATEGICZNY 3: Poprawa dostępności Biblioteki

Termin realizacji: 2024-2030

Działanie 1 : Poprawa dostępności architektonicznej

Siedziby wszystkich filii Biblioteki powinny znajdować się na parterze lub w budynkach łatwo dostępnych, wyposażonych w windy. Istotnym czynnikiem jest odpowiednio duża przestrzeń a także właściwe jej zagospodarowanie z uwzględnieniem miejsca, potrzebnego na działania kulturalno-edukacyjne. Obecnie wciąż część placówek Biblioteki znajduje się na piętrach, w starych budynkach pozbawionych wind i innych udogodnień. Moim celem na najbliższe miesiące i lata jest pozyskiwanie nowych lokalizacji na parterach, w nowoczesnych przestrzeniach. Projektem mającym na celu m.in. poprawę dostępności jest przeniesienie placówki mieszczącej się pod adresem ul. Kondratowicza 23 do pasażu na stacji Metro Kondratowicza.

Poprawa dostępności architektonicznej to również kwestia zmiany projektowania wnętrz. Poprawa w urządzeniu wnętrz Biblioteki powinny obejmować:

- Zwiększenie przestrzeni między regałami, tak aby wąskie przejścia nie utrudniały poruszania się osobom na wózkach, o laskach, użytkownikom którzy potrzebują osoby towarzyszącej do pomocy.
- Stworzenie miejsc do siedzenia dla osób starszych, którym poruszanie się sprawia trudność, tak aby mogli odpocząć i z łatwością wstawać. W każdym oddziale powinno znaleźć się przynajmniej jedno takie siedzisko (np. kanapa, krzesło).
- Projektowanie z myślą o osobach z różnymi potrzebami – przestrzeń biblioteki nie może stwarzać ryzyka przebodźcowania, przytłoczenia, nie powinna posiadać migających świateł, niefunkcjonalnych mebli i siedzisk, przeszkód na drodze itp.
- Zadbanie o potrzeby pracowników. Zmiany w przestrzeni i wyposażeniu wnętrz powinny obejmować również poprawę komfortu pracy – nowoczesne, ergonomiczne stanowiska pracy biurowej a także przyjemne i funkcjonalne zaplecza służbowe.

Rozwiązania dotyczące zwiększania dostępności Biblioteki oraz komfortu pracy i korzystania ze zbiorów planuję konsultować ze specjalistami.

Działanie 2: Poprawa usługi udostępniania zbiorów dla osób z niepełnosprawnościami

Poprawa dostępności do zbiorów bibliotecznych to nie tylko dostępny budynek ale także dostępna usługa. Uważam, że poprawa dostępności usług bibliotecznych dla mieszkańców o specjalnych potrzebach powinna być realizowana m.in. poprzez:

- używanie pętli indukcyjnych przy ladach (w tym: okresowe sprawdzanie ich działania, szkolenia dla pracowników),
- korzystanie przez bibliotekarki i bibliotekarzy z możliwości połączenia się z tłumaczem PJM online (oraz okresowe szkolenia dla pracowników w tym zakresie),

- rozwijanie nowych rodzajów udogodnień dla osób o specjalnych potrzebach (np. wprowadzenie usługi „książki z dowozem” dla osób o dużych trudnościach z poruszaniem się, w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych) ,
- szkolenia okresowe dla wszystkich pracowników Biblioteki, mających kontakt z użytkownikami w zakresie właściwego zachowania i obsługi osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, w tym szkolenia praktyczne.

Działanie 3: Poprawa dostępności wydarzeń w Bibliotece

Wydarzenia w przestrzeni Biblioteki – spotkania, warsztaty, lekcje biblioteczne, wystawy i wiele innych – powinny być dostępne dla wszystkich. Oznacza to nie tylko konieczność zadbania o wspomnianą dostępność architektoniczną, ale również o formułę i sposób realizacji tych wydarzeń. Pragnę, aby kultura i edukacja na terenie Biblioteki służyły włączaniu osób i grup zagrożonych wykluczeniem. Działania kulturalno-edukacyjne powinny być otwarte na uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami poprzez m.in.:

- tłumaczenie wydarzeń na PJM,
- dedykowanie zajęć, spotkania i wydarzenia dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- lepszą komunikację – przed wydarzeniami powinny być przygotowywane tzn. przewodniki, komunikujące dostępność oraz bariery dostępności w czasie konkretnego wydarzenia. Grafiki reklamowe oraz zapowiedzi wydarzeń powinny być tworzone zgodnie z zasadami dostępności,
- współdziałanie przy organizacji wydarzeń ze specjalistami i organizacjami pozarządowymi

CEL STRATEGICZNY 4: Wzrost atrakcyjności Biblioteki

Termin realizacji: 2024-2030

Działanie 1: Modernizacja i estetyzacja przestrzeni Biblioteki

Fizyczna przestrzeń jest ważnym i poszukiwanym zasobem biblioteki, bo odpowiadającym na potrzebę spotkania z żywym człowiekiem, rozmowy i wspólnego działania. Z badań nad preferencjami użytkowników bibliotek wynika, że przestrzeń biblioteki – jej wygląd, wyposażenie, sposób urządzenia, estetyka – jest bardzo ważnym czynnikiem, wpływającym na odbiór instytucji oraz jej popularność. W dobie stosunkowo łatwo dostępnej wiedzy, książek, prasy i innych treści, oraz dużej liczby instytucji kulturalnych w wielkim mieście, to właśnie dodatkowe atuty, jak lokalizacja, estetyka, obsługa i wyróżnianie się, stają się czynnikiem przyciągającym. Z ankiet przeprowadzanych wśród czytelników wynika, że wiele osób przychodzi do biblioteki właśnie dla „atmosfery miejsca”, a także aby skorzystać z książek lub innych materiałów w ciszy i w przyjemnym miejscu. Koncepcja rozwoju biblioteki powinna zatem obejmować działania ukierunkowane na zwiększenie atrakcyjności przestrzeni i wyglądu biblioteki. Przewidywane przeze mnie zmiany w urządzeniu wnętrza Biblioteki obejmują:

- Poprawę estetyki przestrzeni i wyposażenia. Biblioteka powinna być ładna i przyjemna. Powinny się niej znaleźć wygodne i nowoczesne meble oraz miejsca do siedzenia i relaksu (np. kanapa, dywan, pufy, wygodne i stabilne siedziska dla osób starszych, oświetlenie górne i punktowe). Wygląd biblioteki powinien być utrzymany w nowoczesnym i estetycznym stylu.
- Utworzenie miejsc do spędzania czasu wolnego, realizowania projektów grupowych, grania w gry planszowe, ale też umożliwiające posiedzenie w ciszy i relaksowanie się z książką w ręce (lub bez).

Działanie 2: Atrakcyjne wydarzenia kulturalne blisko domu

Biblioteka jest miejscem, w którym odbywa się wiele wydarzeń kulturalno-edukacyjnych, jednak nie zawsze są one postrzegane przez użytkowników jako atrakcyjne i „na czasie”. Formuła wydarzeń musi ulegać zmianom, tak jak zmienia się społeczno-kulturowa rzeczywistość wokół nas. Mieszkańcy oczekują wygodnego korzystania z usług blisko domu, nie wymagającego od nich dużego zaangażowania finansowego. Biblioteka może zaspokajać te potrzeby, o ile będzie:

- Organizować wydarzenia dla różnych grup wiekowych, przełamywać wizerunek biblioteki jako miejsca odwiedzanego tylko przez seniorów,
- Rozwijać atrakcyjne, nadążające za trendami formy wydarzeń – międzypokoleniowe, ekologiczne, innowacyjne,
- Zapraszać do współpracy i „w gościnę” znane osoby a także przedstawicieli firm, organizacji i instytucji, w celu organizowania spotkań i przedsięwzięć, które mogą być inspirujące i rozwijające,
- Angażować społeczność lokalną w wydarzenia sąsiedzkie, integrujące, otwarte i współtworzone razem z mieszkańcami.

Działanie 3: Budowanie wizerunku biblioteki nowoczesnej i nadążającej za trendami

Biblioteka może być modna! Cel ten będzie osiągany poprzez działania promocyjne i wizerunkowe (więcej w rozdziale 7), ale również przez nowinki technologiczne i nowoczesne rozwiązania w przestrzeni Biblioteki, takie jak:

- automaty z ciepłymi napojami na terenie Biblioteki,
- nowoczesne technologie w Bibliotece – wymiana starych komputerów bibliotecznych na laptopy, z którymi można usiąść na kanapie lub przy wielofunkcyjnym stoliku,
- dbałość o design, zapraszanie artystów do upiększania przestrzeni Biblioteki,
- atrakcyjne, wartościowe gadżety z logo Biblioteki, które mogą stanowić nagrody w różnych konkursach i działaniach aktywizujących użytkowników lub być dostępne do kupienia. Gadżety powinny promować czytelnictwo i Bibliotekę oraz mogą być tworzone we współpracy z artystami, grafikami, start-upami i mieszkańcami,
- innowacje w przestrzeni Biblioteki – ekologiczne, cyfrowe, oparte na sztucznej inteligencji, np. monitory multimedialne, hydroponiczna uprawa w przestrzeni Biblioteki i inne.

CEL STRATEGICZNY 5: Rozwój usług kulturalnych, edukacyjnych i promocja czytelnictwa

Termin realizacji: 2024-2030

Działanie 1: Edukacja biblioteczna i promocja czytelnictwa

Wśród działań służących edukacji bibliotecznej i promocji czytelnictwa podstawowym zadaniem jest sprawna współpraca z placówkami edukacyjnymi – przedszkolami i szkołami oraz wspólne z tymi instytucjami realizowanie programu lekcji bibliotecznych i zajęć kulturalno-edukacyjnych. Pragnę, aby oprócz lekcji prowadzonych dla grup zorganizowanych Biblioteka rozwinęła ofertę zajęć z książką, czy ilustracją książkową również dla innych osób w różnym wieku. Czytanie ma oddziaływanie terapeutyczne, co oznacza potencjalnie duże zapotrzebowanie na zajęcia tego typu również wśród osób zagrożonych wykluczeniem, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych.

Warsztaty i zajęcia wokół książki i czytelnictwa nie muszą się ograniczać do murów biblioteki – w moim przekonaniu podobne działania powinny być realizowane również przy okazji wydarzeń plenerowych w dzielnicy oraz w ogólnodostępnej przestrzeni publicznej np. w parkach, aby wychodzić z inicjatywą do mieszkańców, zamiast czekać, aż sami przyjdą.

Jest dla mnie ważne wspieranie rozwoju klubów książki, zarówno dla dorosłych jak i dla dzieci oraz klubów angażujących całe rodziny lub poszczególne pokolenia np. dziadków i babcie oraz wnuki. Biblioteka jest również doskonałym miejscem na organizowanie spotkań autorskich oraz wydarzeń z ciekawymi osobami i innych wokół książek i książkowych bohaterów.

Będę dążył do tego, aby działania promujące czytelnictwo były prowadzone przez Bibliotekę również w mediach, poprzez „Bibliotekę On-line” na stronie internetowej, treści w mediach społecznościowych, zapraszanie mediów na wydarzenia. Biblioteka powinna także brać czynny udział w działaniach związanych z kampanią „Cała Polska czyta dzieciom” oraz innymi akcjami i wydarzeniami związanymi z książką na terenie miasta i kraju (targi książki, Noc Bibliotek, Tydzień Bibliotek, Narodowe czytanie, Dzień Bibliotekarza itp.).

Działanie 2: Edukacja artystyczna oraz wspieranie twórczości mieszkańców i lokalnych talentów

Biblioteka może i powinna być kuźnią talentów dla mieszkańców dzielnicy i przestrzeni, gdzie można rozwijać skrzydła i szlifować uzdolnienia. Biblioteka w mojej wizji wspiera edukację artystyczną i jest przestrzenią promującą piękno i sztukę w każdym ich przejawie. Uważam, że w Bibliotece powinny być rozwijane działania takie jak:

- przeglądy i konkursy, zwłaszcza związane z literaturą, kulturą książki i czytelnictwem,
- konkursy recytatorskie,
- warsztaty pisania (różnych gatunków literackich),
- wspieranie lokalnych debutantów, zwłaszcza pisarzy i poetów,
- udostępnianie przestrzeni na wystawy prac lokalnych artystów,
- organizowanie wystaw,

- zapraszanie artystów, muzyków i inne ciekawe osoby na spotkania dla mieszkańców,
- warsztaty artystyczne i rękodzielnicze (w szczególności związane z tematyką książki i czytelnictwa: rysowanie komiksów i ilustracji książkowych, tworzenie zakładki do książek i personalizowanych toreb na książkę, artystyczne przetwarzanie starych książek w dzieła sztuki i inne). Warsztaty mogą być prowadzone zarówno na terenie Biblioteki jak i podczas wydarzeń plenerowych lub podczas dużych wydarzeń na terenie dzielnicy.

Działanie 3: Biblioteka zaangażowana czyli wspieranie inicjatyw społecznych

Biblioteka jest miejscem integrującym lokalną społeczność i łączącym różne grupy społeczne. Rolą Biblioteki powinno być uwrażliwianie mieszkańców na sprawy społeczne i przyczynianie się w ten sposób do wzmacniania więzi międzyludzkich, tworzenia sieci wsparcia, rozwijania świadomego i solidarnego społeczeństwa obywatelskiego. Chciałbym realizować te działania m.in. poprzez:

- wspieranie inicjatyw mieszkańców i projektów społecznych (np. poprzez udostępnianie miejsca, wsparcie promocji),
- rozwijanie Miejsc Aktywności Lojalnej w placówkach Biblioteki,
- zaangażowanie Biblioteki w akcje społeczne i charytatywne, takie jak Szlachetna Paczka, WOŚP

Działanie 4: Promocja zdrowia i bezpieczeństwa

Ważną rolą Biblioteki jest edukowanie i promocja wiedzy. Istotnym obszarem wiedzy jest dbanie o zdrowie i bezpieczeństwo, co ma szczególne znaczenie odnośnie osób starszych i dzieci. Widzę Bibliotekę jako instytucję wspierającą promocję zdrowia mieszkańców dzielnicy w m.in. obszarze:

- zdrowego trybu życia, w tym prawidłowego odżywiania (np. seniorów),
- dbanie o odżywianie i higienę dzieci (warsztaty mogą się odbywać z użyciem książeczek edukacyjnych na dany temat),
- bezpieczne korzystanie z Internetu,
- ochrona danych osobowych,
- radzenie sobie z hejtem i szantażem w Internecie,
- bezpieczne zachowania na drodze,
- bezpieczeństwo społeczne.

Warsztaty, zajęcia i spotkania mogą być realizowane wraz z promocją książek na dany temat (książki edukacyjne, wspierające rodziców, książki kucharskie ze zdrowymi przepisami itp.) oraz przy okazji dużych wydarzeń i specjalnych dni w kalendarzu np. Europejski Dzień Zdrowego Jedzenia i Gotowania, Dzień Bezpiecznego Internetu, Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego itp.

Działanie 5: Edukacja varsavianistyczna oraz działania na rzecz promocji dzielnicy

Pragnę, aby Biblioteka wspierała rozwój świadomości lokalnej mieszkańców oraz integrowała społeczność, podejmując działania na rzecz budowania identyfikacji mieszkańców z dzielnicą, miastem, jak również wspólnotami wyższego rzędu. Biblioteka może realizować ten cel m.in. poprzez:

- spotkania, odczyty, prezentacje i wykłady tematycznie związane z Targówkiem i jego historią,
- współorganizowanie wydarzeń promujących wiedzę o dzielnicy i Warszawie,
- promocję książek o tematyce varsavianistycznej,
- szczególne wyróżnianie książek opisujących naszą dzielnicę ale również napisanych przez lokalnych autorów,
- organizowanie konkursów wiedzy o dzielnicy, quizów i innych działań aktywizujących,
- uczynienie z Biblioteki, zwłaszcza z jej placówki „Metroteki”, instytucji „sztandarowej”, pozytywnie wyróżniającej się w kontekście europejskich i światowych trendów w bibliotekarstwie i polityce kulturalnej.

Sądzę, że dla realizacji tych celów korzystne będzie rozwijanie współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Warszawy i innymi organizacjami, wspierającymi promocję miasta i Targówka.

Działanie 6: Edukacja dla przyszłości

Biblioteka może stać się przestrzenią rozwijania kompetencji przyszłości, wspierając różne grupy lokalnych mieszkańców w kształtowaniu umiejętności, które mogą być przydatne w świecie społeczeństwa informacyjnego, zdominowanego przez cyfryzację, sztuczną inteligencję, robotyzację i społeczną atomizację. Biblioteka może zaoferować m.in.:

- warsztaty komputerowe (podstawowe oraz tematyczne, związane z konkretnymi umiejętnościami),
- warsztaty dla dzieci z robotyki i podstaw programowania,
- warsztaty kreatywne, osławające przyszłość i zachęcające do postawy proaktywnej (kreowanie świata poprzez pisanie, opowiadanie, rysowanie, budowanie itp.),
- wspieranie rozwoju umiejętności miękkich i emocjonalnych (na warsztatach ale i poprzez dawanie przestrzeni do spotkań),
- wspieranie kompetencji społecznych.

Działanie 7: Wspieranie pasji i hobby

Ważną przestrzenią realizowania się ludzkich talentów, wiedzy i zainteresowań są różnego rodzaju hobby i pasje. W moim przekonaniu Biblioteka powinna wspierać mieszkańców w dzieleniu się swoimi pasjami, gdyż wpływa to pozytywnie na relacje społeczne, dobrostan psychiczny, kreatywność, aktywizuje mieszkańców do działania. Biblioteka może być miejscem na różnego rodzaju:

- wystawy kolekcjonerskie i modelarskie,
- spotkania pasjonatów, kółka zainteresowań,
- prelekcje hobbystów prezentujących swoją działalność.

CEL STRATEGICZNY 6: Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

Termin realizacji: 2024-2030

Działanie 1: Współpraca z bibliotekami i wydawnictwami

W statucie Biblioteki wpisane jest współdziałanie z innymi bibliotekami wchodzącymi w skład sieci bibliotecznej w zakresie:

- gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania zbiorów,
- sporządzania i rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych,
- działalności naukowo-badawczej oraz dokształcania i doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek.

Ponadto Biblioteka może współpracować z innymi bibliotekami na zasadach współorganizacji szkoleń, wydarzeń, wizyt studyjnych i inspirowania się sprawdzonymi lub innowacyjnymi rozwiązaniami.

Współpraca z wydawnictwami ma na celu pozyskiwanie informacji o nowościach i planowanych premierach, zniżkach na zakupy, współorganizację spotkań autorskich oraz innych wydarzeń literackich. Współpraca z wydawnictwami wiąże się również z pozyskiwaniem zgód na wykorzystanie utworów do realizacji działalności edukacyjnej i kulturalnej Biblioteki.

Działanie 2: Współpraca z instytucjami kultury

Biblioteka współpracuje z instytucjami kultury na terenie dzielnicy i dąży do tego, aby poszerzyć tę współpracę z instytucjami poza dzielnicą. Współpraca powinna obejmować m.in. współorganizację wydarzeń, koordynowanie działań „okolicznościowych” poza dzielnicami w celu zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców, wymianę doświadczeń, podejmowanie wspólnych inicjatyw służących poszerzaniu oferty instytucji.

Działanie 3: Współpraca z placówkami edukacyjnymi i uczelniami

Biblioteka powinna nawiązywać i podtrzymywać bliską i wielowymiarową współpracę z przedszkolami, szkołami różnych poziomów kształcenia, uczelniami wyższymi oraz szkołami specjalnymi i artystycznymi. Współpraca może być realizowana poprzez:

- lekcje biblioteczne,
- zapraszanie uczniów na różne wydarzenia i zajęcia dedykowane,
- angażowanie szkół i uczelni we wspólne projekty,
- przyjmowanie praktykantów i oferowanie praktyk dla studentów,
- współpraca ze szkołami i uczelniami pod kątem zasobów bibliotecznych, zaspokajających potrzeby osób uczących się,
- współpraca z uczelniami w celu pozyskiwania atrakcyjnej oferty kursów i studiów dla pracowników Biblioteki.

Działanie 4: Współpraca z trzecim sektorem

Biblioteka jest otwarta na współpracę z trzecim sektorem, w szczególności z fundacjami i stowarzyszeniami, których działalność i misja są bliskie misji Biblioteki. Biblioteka obecnie rozpoczęła aktywną współpracę z różnymi organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie dzielnicy Targówek i Warszawy. Współpraca z trzecim sektorem może polegać na współorganizacji wydarzeń,

spotkań, warsztatów, wystaw i innych przedsięwzięć, które służą m.in. promocji czytelnictwa, edukacji kulturalnej, rozwijaniu świadomości lokalnej i wiedzy varsavianistycznej, wspieraniu osób zagrożonych wykluczeniem, w tym osób z niepełnosprawnościami czy też aktywizacji społecznej.

Działanie 5: Rozwój wolontariatu

Otwieranie Biblioteki na współpracę z wolontariuszami jest działaniem, którego realizację już rozpocząłem. Powołałem koordynatora ds. wolontariatu, którego zajęciem jest pozyskiwanie wolontariuszy, uczenie pracowników współpracy z osobami w różnym wieku, które zgłaszają się do odbywania wolontariatu w Bibliotece i rozwijanie programu dla wolontariuszy. Zachęcanie wolontariuszy do pracy na rzecz Biblioteki, społeczności lokalnej i indywidualnego rozwoju służy realizacji wielu celów – rozwojowi oferty kulturalno-edukacyjnej Biblioteki, wspieraniu rozwoju społeczności lokalnej, pogłębianiu poczucia więzi mieszkańców z dzielnicą (wolontariusze często wywodzą się z sąsiedztwa), otwieraniu instytucji na środowisko lokalne, poprawianiu jakości i różnorodności oferty, poprzez wprowadzanie do organizacji nowych osób, z ich pomysłami i potencjałem. Wolontariat jest też szansą na indywidualny i społeczny rozwój, realizację pasji czy też pożyteczne oraz twórcze spędzanie czasu wolnego, co jest cenne dla osób w każdym wieku.

CEL STRATEGICZNY 7: Promocja i poprawa wizerunku Biblioteki

Termin realizacji: 2024-2030

Obecność Biblioteki w różnego rodzaju mediach oraz skuteczna promocja jej działalności jest istotnym sposobem pozyskiwania nowych użytkowników, wzbudzania zainteresowania mieszkańców, realizacji misji edukacyjno-kulturalnej. Mieszkańcy nie skorzystają ze zbiorów Biblioteki ani jej oferty kulturalnej, jeśli się o nich nie dowiedzą, dlatego docieranie do odbiorców z informacją jest kluczowe. Wśród proponowanych przeze mnie działań, mających poprawić skuteczność promocji Biblioteki i jej wizerunek oraz obecność w mediach jest:

Działanie 1: Działania marketingowe w oparciu o strategię

- Zredefiniowanie grup docelowych i dostosowanie komunikacji marketingowej do potrzeb i zainteresowań każdej grupy,
- Wprowadzenie systemu kampanii PR-owo-reklamowych,
- Wykorzystanie wielu kanałów komunikacji,
- Badanie opinii użytkowników,
- Monitoring statystyk bibliotecznych oraz efektów działań marketingowych.

Działanie 2: Większa obecność w mediach społecznościowych

- wykorzystywanie mediów społecznościowych, do promocji wydarzeń, nowości w zbiorach, rekomendacji czytelniczych, a także do interakcji z użytkownikami,
- wprowadzanie Biblioteki do nowych, dotychczas nieużywanych mediów społecznościowych, zgodnie z aktualnymi trendami,

- konkursy i quizy online oraz inne działania w mediach społecznościowych, zachęcające do interakcji,
- budowanie wspólnoty online i wprowadzenie programów lojalnościowych.

Działanie 3: Promocja Biblioteki na eventach i współpraca z podmiotami zewnętrznymi

- Poszerzenie relacji partnerskich z instytucjami lokalnymi, szkołami, firmami, instytucjami kulturalnymi itp. w celu wzajemnej promocji wydarzeń,
- Kampanie promocyjne w przestrzeni publicznej,
- Współpraca z mediami i wydawnictwami,
- Promocja na dzielnicowych i warszawskich wydarzeniach
- Działania wystawiennicze np. podczas zjazdów, konferencji, targów itp.

Działanie 4: Sięganie po nowe technologie i trendy

- Wprowadzenie narzędzia mailingów oraz newslettera do pobrania, informującego o nadchodzących wydarzeniach, nowościach oraz innych istotnych informacjach,
- Storytelling i publikowanie ciekawostek, wartościowych materiałów,
- Rozwijanie Biblioteki Online
- Nowoczesna strona Internetowa - dostępna i atrakcyjna,
- Działania promocyjne wykorzystujące video i kanały video online m.in.: na kanale YouTube.

Cel strategiczny 8: Doskonalenie kultury organizacyjnej i zrównoważony rozwój

Termin realizacji: 2024-2030

Kultura organizacyjna rozwija się w oparciu o wartości, zasady, procedury, budowanie dobrych relacji w zespole i dobrostan wszystkich członków zespołu. Uważam, że ważnym krokiem w rozwoju Biblioteki może być opracowanie polityk, zasad i kierunków działania Biblioteki w obszarach:

- polityka bezpieczeństwa informacji – w związku ze zmieniającym się otoczeniem i przepisami prawa konieczne jest ciągłe doskonalenie systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji i danych osobowych,
- polityka redakcyjna – ustalenie zasad publikowania tekstów, zdjęć i innych treści, w celu zadbania o wizerunek instytucji, ochronę wizerunku osób i danych osobowych, praw autorskich, wsparcia pracowników odpowiedzialnych za publikowanie treści,
- polityka rozwoju i wsparcia pracowników poprzez szkolenia, wsparcie edukacji pracowników (np. poprzez zawieranie porozumień z uczelniami wyższymi i uzyskiwanie rabatów dla pracowników), pomoc w dostępie do wsparcia psychologicznego i inne działania,
- polityka proekologiczna i zarządzanie zasobami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju – powołany zostanie zespół „Biblioteka zielonych idei”, złożony z pracowników,

którzy zechcą dobrowolnie włączyć się w zmiany, mające na celu ekologizację biblioteki. We współpracy z zespołem opracowana zostanie strategia ekologicznych zmian w instytucji. Zasady działania zespołu i sposób opracowywania strategii zostanie przedyskutowany z pracownikami, którzy będą mieli bezpośredni wpływ na tworzenie proekologicznej polityki Biblioteki,

- ochrona praw autorskich – uporządkowanie kwestii wykorzystywania utworów chronionych prawem autorskim do celów prowadzenia edukacyjnej i kulturalnej działalności biblioteki.

Opracowanie polityk jest ważne dla regulowania istotnych kwestii związanych z funkcjonowaniem Biblioteki i jej zespołu oraz jest wstępem dla wyznaczania dalszych kierunków rozwoju instytucji.

CEL STRATEGICZNY 9: Pozyskiwanie środków zewnętrznych

Pozyskiwanie środków jest kluczowym zadaniem, gdyż od stanu finansów zależy możliwość realizacji wielu z powyższych planów rozwojowych Biblioteki. Statutowa działalność Biblioteki jest finansowana przez Organizatora oraz ze środków własnych. Zamierzam zwiększyć finansowanie działań instytucji ze środków zewnętrznych takich jak:

- Pozyskiwanie finansowania z konkursów,
- Składanie wniosków o dofinansowanie do stosownych instytucji,
- Pozyskiwanie darowizn finansowych, darów rzeczowych,
- Zdobywanie sponsorów
- Poszerzanie oferty sprzedażowej (kawa gadżety),
- Poszerzanie oferty usług